

PROF.DR. BERNHARD HÄNSEL – *DOCTOR HONORIS CAUSA*
AL UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

În ziua de 12 decembrie 2002, în amfiteatrul Nicolae Iorga al Facultății de Istorie, a avut loc festivitatea decernării titlului de *Doctor honoris causa* al universității bucureștene d-lui prof.dr. Bernhard Hänsel, directorul Institutului de Arheologie Preistorică (*Institut für Prähistorische Archäologie*) de la Universitatea Liberă din Berlin. Decernarea acestui înalt titlu științific s-a făcut la propunerea Seminarului de Arheologie „Vasile Pârvan”, cu aprobarea Consiliului Facultății și a Senatului Universității, în semn de recunoaștere a valorii operei științifice a profesorului Hänsel și, totodată, a meritelor sale excepționale în promovarea cooperării dintre școala germană de arheologie și cea românească.

A handwritten signature in black ink, which reads "Bernhard Hänsel". The signature is written in a cursive style.

Profesorul Bernhard Hänsel s-a născut la Stuttgart, la 24 mai 1937. Și-a început studiile de arheologie la universitățile din Berlin (est) și Jena, iar, după părăsirea RDG, le-a continuat la Heidelberg (cu marele profesor Vladimir Milojević) și Viena. A obținut titlul de doctor (dr.phil.) al Universității din Heidelberg în anul 1964, cu disertația *Beiträge zur Chronologie der mittleren Bronzezeit im*

S C I V A, tomurile 52–53, București, 2001–2002, p. 307–309

Karpatenbecken (tipărită în 1968) – o lucrare care a contribuit considerabil la mai buna cunoaştere a epocii mijlocii a bronzului în Bazinul Carpatic, inclusiv în regiunile centrale şi vestice ale României. De aici înainte, activitatea şi opera sa ştiinţifică au rămas strâns legate de cercetarea epocii metalelor din Europa de sud-est. Ca urmare, cea de-a doua sa mare lucrare de erudiţie, teza de habilitaţie intitulată *Beiträge zur regionalen und chronologischen Gliederung der älteren Hallstattzeit an der Unteren Donau* (susţinută în 1972 şi tipărită în 1976) tratează şi ea o bună parte a spaţiului românesc, împreună cu spaţiul bulgar, în perioadele de început ale primei epoci a fierului (Hallstatt). Studiul acestei problematice i-a prilejuit cunoaşterea nemijlocită cu România, realizată în cursul unor lungi şi fructuoase călătorii de documentare prin muzeele şi institutele de arheologie ale ţării, în anii 1970–1971. Atunci s-au pus şi temeiurile durabile, de colegialitate şi prietenie, ale legăturilor prof. Hänsel cu numeroşi arheologi români, ale parteneriatului dintre instituţiile în care el a lucrat de-a lungul timpului (universităţile din Heidelberg /1964–1966/, din Bochum /1966–1972/, din Erlangen /1973–1976/, din Kiel/1976–1981/ şi din Berlin /din 1981 până astăzi) şi instituţiile româneşti de specialitate.

Cât de profitabilă a fost această colaborare pentru ştiinţa arheologică din cele două ţări şi pentru arheologia europeană în general au dovedit-o multe realizări obţinute chiar în condiţiile vitrege de dinainte de 1989, de exemplu tezele de doctorat ale unor elevi ai prof. Hänsel întemeiate pe studiul sistematic al materialelor din România sau, pe de altă parte, numărul relativ mare de arheologi români pe care i-a invitat în Germania pentru documentare, conferinţe sau realizarea de publicaţii. Dacă, totuşi, această colaborare nu a fost încununată de săpături arheologice comune în România, cauza se află în politica aberantă a vechiului regim; nici măcar intervenţia directă, la cel mai înalt nivel, a autorităţilor germane nu a putut determina aprobarea proiectului de săpături comune în importanta staţiune pre- şi protoistorică de la Popeşti, conceput împreună cu prof. A. Vulpe. Astfel, proiectele ştiinţifice ale lui Bernhard Hänsel s-au îndreptat spre alte ţări din Peninsula Balcanică, cu rezultate dintre cele mai remarcabile. Trebuie aici menţionate, în ordine cronologică, amplele săpături pe care le-a efectuat în Grecia, la Kastanas (1976–1981) şi Ayos Mamas (din 1994), în Serbia la Mošorin–Feudvar (1986–1990) şi, în ultimii ani, în Croaţia, la Monkodonia. Săpăturile de la Kastanas şi Feudvar au cunoscut deja o extrem de temeinică şi bine apreciată valorificare prin publicaţii monografice realizate de prof. Hänsel şi de colaboratorii săi. Pe lângă lucrările deja menţionate, opera sa cuprinde peste 60 de studii şi articole, precum şi numeroase recenzii. Multe volume colective dedicate studiului unor probleme specifice ale arheologiei europene poartă semnătura sa ca editor (*Herausgeber*). În special trebuie menţionată activitatea profesorului Hänsel ca editor/co-editor al prestigioasei reviste *Praehistorische Zeitschrift* sau al seriilor de monografii **PAS** – *Prähistorische Archäologie in Südosteuropa*, respectiv **UPA** – *Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie*. În activitatea de editor se reflectă nemijlocit felul în care prof. Hänsel îşi înţelege şi îşi îndeplineşte misiunea de promotor al cercetării arheologice, nu numai în patria sa, ci şi în ţările Europei Centrale şi de Sud-Est. Pe aceeaşi linie se înscriu şi numeroasele colocvii şi simpozioane internaţionale, precum şi marile expoziţii arheologice la a căror organizare a adus o contribuţie considerabilă. Să amintim aici expoziţiile „*Das mykenische Hellas – Heimat der Helden Homers*” (Berlin, 1988) şi „*Gaben an die Götter – Schätze der Bronzezeit Europas*” (Berlin, 1997), care au avut un mare ecou în rândurile publicului larg.

Meritele sale ştiinţifice excepţionale, care îi asigură o nedeţinută autoritate în arheologia internaţională, i-au fost recunoscute, în chip oficial, prin alegerea sa ca membru al Academiei Poloneze de Ştiinţe, membru corespondent al Academiei Saxone de Ştiinţe, membru al direcţiunii centrale a Institutului Arheologic German (DAI), membru al prezidiului „*Südosteuropa-Gesellschaft*”, membru al prezidiului Societăţii de Antropologie, Etnologie şi Preistorie din Berlin.

Deosebit de importantă şi unanim recunoscută, în primul rând de către elevii săi, este activitatea de profesor a lui Bernhard Hänsel. Lăsând deoparte activitatea de zi cu zi a eminentului dascăl, trebuie menţionat că de-a lungul carierei sale didactice profesorul Hänsel a condus două teze de habilitaţie, peste 30 de disertaţii doctorale şi tot atâtea lucrări de master (*magister*). Multiplicarea ştiinţei, concepţiei şi metodei sale prin elevi a venit să se manifeste şi în favoarea unei mai bune

cunoașteri a pre- și protoistoriei spațiului românesc. Mai mulți dintre elevii profesorului Hänsel, precum Burger Wanzek, Uwe Fiedler, Svend Hansen, Nikolaus Boroffka sau Brigitte Kull au efectuat temeinice documentări științifice în România și au produs, ca teze de doctorat, între timp publicate, lucrări fundamentale pentru arheologia acestui spațiu.

Grație acestei orientări a profesorului și a elevilor săi, Institutul de Arheologie Preistorică al Universității Libere din Berlin (numit anterior Seminarul de Pre- și Protoistorie) a devenit, încă înainte de căderea „zidului Berlinului” și de prăbușirea regimului comunist de la București, un veritabil centru al colaborării româno-germane în câmpul arheologiei. Arheologii români au găsit la Berlin, în casa din Altensteinstrasse 15, o bogată bibliotecă de specialitate, cu o secțiune specială pentru Balcani, numeroși și competenți parteneri de discuție și, nu rareori chiar un adăpost gratuit, acordat cu generozitate de profesorul Hänsel. Mai toți vizitatorii își aduc aminte cu nostalgie de cel puțin o seară petrecută în casa profesorului, alături de soția sa Alix, arheolog la Muzeul de Preistorie din Berlin-Charlottenburg, și de cei trei copii: Valeria, Eva și Nandor. După 1989, cercul oaspeților români a sporit considerabil. Cercetătorilor consacrați li s-au adăugat cei mai tineri, iar apoi studenții veniți cu modestele burse Erasmus în cadrul parteneriatului dintre Freie Universität și Universitatea din București. În total, numai în ultimii 5 ani, au efectuat stagii de lucru sau studiu la Institutul de Arheologie Preistorică din Berlin un profesor, patru doctoranzi și trei masteranzi. Cu toții s-au bucurat de ospitalitatea profesorului Hänsel, de sprijinul său nelimitat, de marea sa disponibilitate de a comunica, de la temele de strictă specialitate la problemele vieții curente, cu care oaspetele român se putea confrunta. O la fel de generoasă manifestare de solidaritatea colegială, de interes pentru soarta arheologiei din România, pentru perspectivele noii generații de arheologi români a fost prilejuită de colocviul internațional organizat de Seminarul de Arheologie al Universității din București în aprilie 2002. Profesorul Hänsel a acceptat să fie co-organizator al colocviului, a susținut o comunicare privind organizarea învățământului arheologic în Germania și a fost moderatorul discuțiilor din jurul mesei rotunde din a doua zi de lucrări, aducând o mare contribuție la succesul acestei manifestări.

În cadrul ceremoniei din 12 decembrie 2002, în prezența a numeroși profesori și studenți ai Facultății de Istorie, cercetători din Institutul de Arheologie al Academiei Române, arheologi din muzeele bucureștene, prof.dr. Al. Barnea, decanul Facultății, a prezentat *laudatio* și a înmănat oaspetelui diploma de *Doctor honoris causa*. După un emoționant cuvânt de mulțumire, profesorul Hänsel a susținut o amplă și bogat ilustrată conferință despre săpăturile sale în așezarea de tip tell, din epoca bronzului, de la Ayos Mamas, din Calcidica. În zilele precedente, prof. Hänsel prezentase alte două conferințe, de mare interes științific, bazate în egală măsură pe rezultatele săpăturilor sale din Grecia și fosta Iugoslavie: la 10 decembrie la Institutul de Arheologie „Vasila Pârvan” (*Migrations in Archaeological Evidence*) și la 11 decembrie la Colegiul Noua Europă, instituția care a finanțat cu generozitate vizita arheologului german în România (*Towards Proto-urban Settlements*).

În cartea de onoare rezervată doctorilor *honoris causa* ai Universității din București, profesorul Bernhard Hänsel a scris cuvinte de caldă recunoștință și de sinceră apreciere: „*Personal mă simt legat de România și de București, dar bucuria mea rezultă din faptul că Seminarul de Arheologie s-a transformat considerabil în ultimii zece ani. El a devenit un centru de cercetare plin de viață, bogat în studenți buni și profesori importanți. A fi onorat de o asemenea instituție, de înalt nivel european, este o distincție deosebită! Mulțumesc!*”

MIRCEA BABEȘ